

ВЫБАР

ГАЗЕТА ДЭМАКРАТЫЧНЫХ ПЛЫНЯЎ ПРЫДЗВІНСКА-ПРЫДНЯПРОЎСКАГА КРАЮ

№ 40 (68) 22—31 снежня 1993 г.

Кошт 15 руб.

У выданні:

- ◆ Палітыка, выбары і вакол іх
- ◆ Весткі з раёнаў
- ◆ Тэатральнае жыццё
- ◆ Бясплатныя аб'явы

Альтэрнатыва

Рада гарадскога клуба выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары» абмеркавала праблему ўдзелу сябраў дэмклуба ў гарвыканкамаўскае канферэнцыі «Саветы і дэмакратыя. Праблемы, пошукі, перспектывы».

Улічваючы, што Савецкая ўлада носіць антынародны злы характар, і тое, што канферэнцыя можа быць выкарыстана для стварэння ў віцэблян уяўлення пра дэмакратычнасць гарсавета, рада вырашыла не ўдзельнічаць у імпрэзе, ладжанай выканкамам, і правесці семінар, больш дакладную інфармацыю пра які чытайце на 2-й стар.

Наш кар.

Алё, алё!

Але...

Здаецца, мы, журналісты «Выбара», адчуем як працавалі газетчыкі, скажам, стагоддзе назад. Рэдакцыйныя тэлефоны—не па нашам віне—пад пагрозай адключэння гарадской ТТС. Такім чынам, калі нечакана на ваш чытацкі званок у рэдакцыю ніхто не адкажа, не хвалюцца: мы работаем. Але, як на пачатку эры ад нараджэння тэлефонага.

Н. ПРЫСУТНЫ.

Фотаплакат А. МЕМУСА.

Шчаслівага Новага года!

Зычим шчасця

Мінае 1993-ці. Год шматлікіх клопатаў, надзей, страчанага й набытага. Гэтыя 360 з лішкам дзён дадалі нашай газеце новых чытачоў, новых сяброў. Прайшлі часы, калі «Выбар» з цяжкасцю знаходзіў свайго чытальніка. Сфармавалася і сетка нашых пастаянных пазаштатных карэспандэнтаў з розных куткоў вобласці (А. Мемус, У. Слабін, А. Кар-

чэўскі, У. Падгол з Віцебска, В. Сцяпану (Орша), І. Лазука (Сянно), Л. Гаравы з Гарадка, А. Аркуш з Полацка і інш.). Сёння ім, а таксама ўсяе чытацкае аўдыторыі твораў, мы кажам сваё шчырае «дзякуй» і зычим у новым годзе шчасця, здзяйснення мараў, плённае працы дзеля адраджэння Бацькаўшчыны.

Рэдакцыя.

Весткі з раёнаў

Вось табе, бабуля, і Юр'еў дзень!

Намеснік старшыні Сенненскага райвыканкама, ён жа начальнік упраўлення капітальнага будаўніцтва, Васіль Гапееў звярнуўся нядаўна, напярэдадні Юр'ева дня, па радыё да ўсіх жыхароў раёна. «Эканомце звадкаваны газ!»—такім быў асноўны лейтматыў ягонага выступлення. Гэтая неабходнасць тлумачыцца тым, гаварыў Васіль Васілевіч, што Беларусь за «блакітнае» паліва запэчычыла Расіі некалькі мільярдаў рублёў. І апошняя спыніла падачу ў нашу краіну звадкаванага газу. А выкарыстанне яго на Сенненшчыне павялічылася прыкметна, асабліва ў сувязі з халадамі. У тыя дамы, дзе ёсць печы, газавыя балоны дастаўляцца не будуць. Магчыма і абмежаванне яго выкарыстання і ў шматкватэрных дамах.

Што ж, беларусам эканоміць не прывыкаць. Як-небудзь перазімуем... Цярпець наш бясплоўны народ прывык. Толькі як ён адрэагуе на запэўніванні таварыша Кебіча, што з Расіяй аб усім дамоўлена, што не віна ёй Беларусь ужо ні рубля? Думаю, праглынем мы і гэтую пілюлю моўчкі, бо ў крыві нашых людзей страх перад наменклатурай.

І. ЛАЗУКА.

Свет вакол нас

● Цэны на электрычнасць для індывідуальных спажыўцоў павінны ўзрастаць у Чэшскай рэспубліцы ў першым паўгоддзі будучага года прыкладна на 35 працэнтаў.

● У апошнія гады кінула курыць каля 40 мільёнаў амерыканцаў. Ці не таму тытунёвыя кампаніі ЗША рвуцца на рынак Усходняй Еўропы і, у прыватнасці, на Беларусь?

М. МАРУДАУ.

Адным радком

Апарат Віцебскага аблвыканкама складае 987 чалавек.

* * *

Мінаючы год юбілейны для службы гідралагічных назіранняў на Дзвіне ў раёне Віцебска. Яны пачаліся 185 гадоў назад.

* * *

Ахвяраванні на перарэгістрацыю клуба выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары» перавысілі 75 тысяч рублёў.

* * *

Беларускамоўнаму варыянту другога нумара часопіса «Дыялог. Карнавал. Хранатоп» не быць. Неабходных сродкаў для ягонага выхаду не знайшлося. Адмовіліся фундаваць выпуск на дзяржаўнай мове Беларускі фонд культуры, міністэрства інфармацыі.

Н. КІЛДЗІНГ.

Зварот

да працоўных калектываў г. Віцебска

На працягу апошніх двух гадоў усім нам прыходзіцца весці барацьбу за сваё існаванне, бо ўрад і Вярхоўны Савет не зацікаўлены ў паліпшэнні эканамічнага становішча ў Беларусі, вядуць палітыку скасавання незалежнасці, распродаж дзяржаўнай маёмасці. На жаль, адзіночныя выступленні працоўных паасобку вельмі лёгка падаўляюцца праўрадавым кіраўніцтвам прадпрыемстваў шляхам разавых падачак.

З прычыны гэтага становішча страйкам калектыву ППЧ-6 заклікае да сумесных выступленняў супраць збанкрутаваўшага ўрада ды Вярхоўнага Савета. У мэтах карэннай перамены становішча мы павінны патрабаваць неадкладнай адстаўкі ўрада Кебіча, стварэння пераходнага кааліцыйнага ўрада, датэрміновых выбараў у Вярхоўны і мясцовыя Саветы Рэспублікі Беларусь.

Страйкам ППЧ-6.

Чарговы нумар газеты выйдзе 5 студзеня будучага года.

3. Пазыняк

ГАЛОЎНЫ ВОРАГ—РАСЕЙСКІ ІМПЕРЫЯЛІЗМ

(Выступ на V зьездзе Руху ў Кіеве 11 сьнежня 1993 г.)

Паважаныя спадарыні і спадары!

Шаноўныя дэлегаты Зьезду!

Дазвольце перадаць вам сардэчнае прывітаньне ад Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне».

Мае развагі будуць пра Беларусь. Але вы ўбачыце, што тым самым размова ідзе і пра Украіну, бо ў нас падобныя праблемы, падобныя задачы, падобная бяда і агульны вораг—былая камуністычная наменклатура і імперскія сілы Расеі.

У жніўні 1991 года, калі пасля правалу камуністычнага путчу ў Маскве мы дамагліся незалежнасьці і спынілі дзейнасьць КПСС, тады не ўдалося дасягнуць вельмі важнага—правесці новыя выбары і адхіліць наменклатуру ад улады. У Беларусі засталіся ва ўладзе стары Вярхоўны Савет, стары камуністычны ўрад, сфармаваны яшчэ на бюро ЦК КПБ, старыя Саветы і ўся савецкая наменклатура. Тая самая наменклатура, якая ні на дух не ўспрымала дзяржаўную незалежнасьць Беларусі; тая самая наменклатура, што адмовілася ад беларускай мовы і дагаджала Маскве. І вось гэтай самай наменклатуры нечакана для яе самой раптам за адзін дзень і адну ноч звалілася ў рукі незалежная дзяржава, зь якой яны не ведалі, што рабіць.

І яны пачалі яе рабаваць, раскрадаць, пераразмярковаць дзяржаўную маёмасьць у сваю прыватную ўласнасьць. За два гады яны да рэшты развалілі эканоміку, паралізавалі фінансаво-кредытную сістэму, раскраслі маёмасьць на мільярды даляраў, паставілі пад пагрозу нашу незалежнасьць і само існаваньне беларускай дзяржавы. Яны ўступілі ў змову з расейскімі камуністамі—групамі Хазбулатава, Руцкога, Чарнамырдзіна і рыхтавалі ліквідацыю дзяржаўнай незалежнасьці Беларусі. Правал кастрычніцкага камуністычнага мяцяжу ў Маскве часткова прыпыніў гэты працэс.

Унікальнасьць посткамуністычнай сітуацыі на Беларусі ў тым, што наменклатурная ўлада, якая ацалела як рэліктавае ўтварэньне, выступае за ліквідацыю самастойнасьці ўласнай дзяржавы, выступае супраць рынкавых рэформаў, супраць дзяржаўнасьці беларускай мовы, супраць нацыянальнага дзяржаўнага сьцяга і герба, якія раней пад страхам яна вымушана была прыняць і зацьвердзіць. Гэта зьява феноменальная, але адначасна і заканамерная. У камунізма няма бацькаўшчыны і няма народа. Гэта крымінальная ўлада. Тут псіхалогія крымінальнай ахляратыі, якая зьяўляецца сутнасьцю наменклатурнай палітыкі: красьці, ашукваць, прыстасоўвацца, ілгаць і зноў красьці. Вось і ўся палітыка.

Улада для іх—гэта іхняя прыватная ўласнасьць, а Бацькаўшчына—татар, разьменная маёмасьць, якой яны гатовыя ў любы час заплаціць за ўратаваньне

сваёй скуру.

Справа дайшла да таго, што беларуская наменклатура пачала здаваць Расеі за даўгі нацыянальныя нафтаперагонныя заводы і нацыянальную народную ўласнасьць.

Каб утрымаць за сабой уладу, яны пойдучь на любую подласць, на любое крывавае злачынства. Посткамуністычная гісторыя краінаў былога СССР гэта добра пацвярджае. Мы зрабілі для сябе вывады з гэтай гісторыі.

Першая выснова. Нельга супрацоўнічаць з камуністычнай наменклатурай у галіне дзяржаўнага будаўніцтва і палітыкі. Гэта бесперспектыўна, амаральна і супярэчыць прыродзе рэчаў. Пазітыўнага выніку не будзе.

Беларускі Народны Фронт адразу са жніўня 1991 года стаў у жорсткую апазіцыю да наменклатуры і не зрабіў памылкі, не верыў ні на ёту сваім краўчукам, не супрацоўнічаў зь імі.

Другая выснова. У нармальным здаровым грамадстве не павінна быць ніякіх камуністычных арганізацыяў. Яны ствараюць пагрозу людзям, дзяржаве і грамадству. Дзейнасьць іх павінна быць забаронена. Метастазы камунізму павінны быць выдалены. Тым больш пасля таго жаклівага генацыду, які камуністы тварылі ў нас з 1917 года, і таго тэрарызму і нянавісьці, якія яны правакуюць цяпер.**Трэцяя выснова.** Ніякай дэмакратыі, ніякіх рынкавых рэформаў і ніякага станоўчага дзяржаўнага будаўніцтва не будзе, пакуль застаецца ўлада Саветаў. Саветы—гэта разбуральныя структуры, прыдушаныя балшавікамі. Саветы трэба ліквідаваць рашуча, хутка і беспаваротна.**Чацвёртая выснова.** Зло павінна быць пакаранае. Інакш яно робіцца нормай. Калі ў Беларусі стане дэмакратычнай улада і калі да яе будзе мець дачыненне Народны Фронт, тады ў краіне першым чынам будзе наведзены парадак.

Усе антыдзяржаўныя дагаворы і акты, прынятыя нашымі тройчы нелегітымнымі Вярхоўнымі Саветамі, не будуць прызнаныя. Дзяржаўныя прадпрыемствы, раскрасзеныя наменклатурай, перададзеныя Расеі і карумпаваныя асобам, будуць нацыяналізаваныя, вернутыя дзяржаве і ўласнікам. Народная ўласнасьць знойдзе сваіх гаспадароў, а жулікі і крымінальнікі—сваю турэмную камеру.

Пятая выснова. Беларусь павінна выйсці з СНД. Рашуча і цьвёрда. Наш шлях—прыклад балтыйскіх краінаў. Нельга быць ні ў якіх саюзах, ні ў якіх садружнасьцях разам з Расеяй. Нельга даваць ніякіх фармальных павадаў для прымянення ў дачыненні да нашай краіны расейскай імперскай палітыкі. Яна

пагражае нашаму нацыянальнаму існаваньню.

Шостая выснова. Рынкавыя рэформы трэба пачынаць з уладкаваньня фінансаво-кредытнай сістэмы і уяждзеньня нацыянальнай валюты.**Сёмая выснова міжнароднага кшталту.** Павінна быць балтыйска-чарнаморская каардынацыя.

Усе краіны, разьмешчаныя паміж Балтыйскім і Чорным морамі, паміж Расеяй і Польшчай, маюць падобныя ўнутраныя задачы і агульную зьнешнюю пагрозу з боку імперскіх сілаў Расеі.

У гэтых геапалітычных умовах кожнаму ў адзіночку, ды яшчэ знаходзячыся ў СНД, супрацьстаяць імперскай палітыцы вельмі цяжка. Мы—балтыйска-чарнаморскія дзяржавы, проста абавязаныя каардынаваць свае дзеянні паміж сабой і нашы дачыненні з Усходам. Нашы ўсходнія межы павінны стаць адвольнай геапалітычнай ніша. Мы павінны яе заняць, як толькі дэмакратычныя сілы і сілы незалежнасьці перамогуць у нашых краінах.

Дэмакратычныя сілы ў Беларусі цяпер дамагаюцца нечарговых выбараў і адстаўкі антынацыянальнага ўраду, які праводзіць акупацыйную прарасейскую палітыку. Галоўным нашым апанентам на выбарах будзе, як гэта, магчыма, не здасца для вас нечаканым, расейская імперская разведка і тыя палітычныя ўтварэньні, арганізацыі—фантомы і структуры, якія яна стварыла і кантралюе. А кантралюе яна практычна поўнасьцю ўрад (Савет Міністраў), армію, памежныя і ўнутраныя войскі, камуністычныя і ветэранскія арганізацыі, часткова КДБ. Робіцца ўсё, каб разбурыць нашу дзяржаву, дыскрэдытаваць суверэнітэт, задушыць адраджэньне нацыянальнай культуры, паралізаваць эканоміку.

Сілы нацыянальнай незалежнасьці, дэмакратыі, дзяржаўнага разьвіцця і ўвогуле нашы народы робяць намаганні супраць агульнага ворага. Мы перажываем цяжкі час. Але я не сумняваюся, што мы пераможам.

Галоўныя перашкоды—старая наменклатурная ўлада і расейскі імперыялізм. Яны не вечныя ўжо самі па сабе. Гэтыя перашкоды абавязкова абваляцца. Трэба толькі набліжаць гэты час. І тады пачнецца новы ўздым—уздым спакойнага стваральнага і эфэктывага разьвіцця нашых вольных краінаў і народаў.

Набліжайма ж гэты сьвяты час! Багаслаўляйма гэты добры шлях! Слава Украіне! Жыве незалежная Беларусь!

Пытанні семінара

Гарадскі клуб выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары» пачынаючы з 22 снежня г. г. праводзіць 4-х дзённы семінар па тэме: «Злачынная Савецкая ўлада і метады барацьбы з ёй».

Пытанні для абмеркавання:

1. Абмеркаванне матэрыялаў

часовай парламенцкай камісіі.

2. Аналіз супроцьпраўных і карупцыйных дзеянняў Савецкай улады ў Віцебску (дакладчыкі—сябры грамадскай камісіі па барацьбе з карупцыяй У. Жыгулаў і У. Плешчанка, старшыня камісіі па правах чалавека

А. Залеская).

3. Камуністычная прырода Савецкай улады.

4. Гісторыя ўзнікнення і генэзіс крымінальных функцый Савецкай улады.

5. Прававыя ўмовы функцыянавання злачыннай Савецкай улады ў сучаснасьці.

6. Карупцыя як сутнасная рыса савецкай улады.

7. Барацьба з камуністычнай ідэалогіяй—духоўнай асновай Са-

вецкай улады.

8. Міфы і міфалізаваныя свядомасці «саўкова»-камуністычнага менталітэту.

9. Сродкі барацьбы з ідэалогіяй «саўковага» камунізму.

10. Арганізацыйныя сродкі барацьбы з Савецкай уладай.

11. Сродкі кантролю за юрыдычным бокам дзейнасці Савецкай улады.

12. Абмеркаванне выбаршчыкамі пытанняў да дэпутатаў гарса-

вета.

13. Прыняцце праграмы дзейнасці клуба.

22 снежня (серада) у ГДК у

19.00 пачатак семінара, 23

і 24 снежня (чацвер, пятніца)

хатні аналіз ідэй, прапаноў

і праектаў дакументаў і 25

снежня (субота) у рэдакцыі газеты «Выбар» (вул. Гоголя, 17) у 14.00 «круглы» стол і прыняцце пра-

грамы.

Рада клуба.

У мясцовых філіях
Новае
кіраўніцтва

13 снежня прайшоў справаздачна-выбарны сход Віцебскае філіі БСДГ. Магчыма, ён стане чарговым штуршком для актывізацыі працы партыі, бо сачыла-дэмакраты абнавілі кіраўніцтва гарадскога філіяла. Сваю палітычную работу грамадоўцы ацанілі станоўча, адначасова ўзгадаўшы пра «слабае наведанне паседжанняў» і асобныя хібы ў дзейнасці арганізацыі.

Сход абраў новы склад рады, скараціўшы яе з сямі да пяці чалавек. Вылучаны Канстанцін Савуневіч, Васіль Ігнаценка, Клаудзія Галавіна, Васіль Якаўлеў і Валянцін Арлоў, які стаў кіраўніком рады.

Аднагалосная падтрымка В. Арлова як кандыдатуры на пасаду старшыні зусім не здзіўляе. Валянцін Мікалаевіч фактычна выконваў старшы-нскія функцыі не адзін месяц. А безальтэрнатыўнасьць выбараў паказвае на аўтарытэт

Арлова сярод аднапартыйцаў і адсутнасць (ці не выяўленне?) іншых лідэраў у мясцовых сацыял-дэмакратаў, якіх, між іншым, не так ужо й многа.

М. КАЛІНОУСКІ.

Планы

Напрыканцы студзеня віцебскія сябры і прыхільнікі Беларускага народнага фронту мяркуюць правесці справаздачна-выбарную канферэнцыю. Так было вырашана на апошнім паседжанні Віцебскае Рады БНФ.

Ю. Т.

Змены

На апошнім паседжанні гарадскога клуба выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары» прыняты новы статут. Старшынём аб'яднання зноў стаў Барыс Хамайда. Абраная рада клуба, у якую ўвашлі, апроч старшыні, Уладзімір Плешчанка, Валерый Журакоўскі, Уладзімір Падгол, Юры Хлопчак.

Ю. С.

Да агульначалавечых каштоўнасцяў

12 снежня ў Бешанковічах па ініцыятыве Віцебскай абласной арганізацыі АДПБ адбылася навукова-практычная канферэнцыя «Цывілізацыя і культура».

Адкрываючы яе, старшыня абласной арганізацыі партыі Пётр Галына адзначыў, што ўсё больш відэафоннай станавіцца неабходнасьць хуткага адмаўлення ад маралі, якая завяла грамадства ў тупік, і далучэння да хрысціянскіх каштоўнасцяў, як да галоўнага,

што вызначае прагрэс ува ўсіх галінах чалавечага жыцця ў развітых краінах.

Сябры абласное рады аб'яднаных дэмакратаў Мікалай Турчанай і Уладзімір Галамуздаў падрабязна расказалі аб гуманізме і справядлівасці, якія набываюць зараз агульначалавечае значэнне.

Рыначныя адносіны ў постіндустрыяльным грамадстве былі асноўным зместам даклада кандыдата эканам. навук, выкладчыка По-

лацкага дзяржаўнага ўніверсітэта Мікалая Суханава.

Дыскусія, што ўзнікала, і пажаданні прысутных аб неабходнасці новых падобных сустрэчаў пацвердзілі правільнасць выбранага абласной філіяй Аб'яднанай дэмакратычнай партыі курса на далучэнне да агульначалавечых каштоўнасцяў як мага шырэйшых пластаў грамадства.

Паводле прэс-службы Віцебскай абласной арганізацыі АДПБ

Пакуль абмежаваліся эканамічнымі патрабаваннямі

«Выбар» паведамляў ужо аб барацьбе супрацоўнікаў ППЧ-6 за свае эканамічныя правы. Змаганне працягваецца болей двух гадоў і апошняю кропку ставіць яшчэ рана.

Вось і зноў калектыў пажарнай часткі стварыў страйкавы камітэт, патрабуе выпла-

ты заробку за некалькі мінулых месяцаў запар, забеспячэння рабочай вопраткай. У выпадку невыканання патрабаванняў пажарныя абяцаюць абвясціць забастоўку ды выехаць на акцыю пратэсту пад аблвыканкам.

Магчыма, упраўленне пажарнае аховы, незадаволеное

страйкам, паспрабуе сарваць яго, тым болей, што, здаецца, першыя памкненні да таго зробленыя. Працоўным прапанавана атрымаць па трыццаць тысяч рублёў заробку (шчэ за кастрычнік). Мажліва, знойдуцца штрэйкбрэхеры і тады... зноў усе спачатку.

В. ІГНАЦЕНКА.

САЦЫЯЛЬНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ ПЕРАДВЫБАРНАЙ БАРАЦЬБЫ

Дапаможнік У. Падгола
па барацьбе з «саўковым» камунізмам

(Працяг. Пачатак у № 39)

А. Букачоў: Ну што ж, зноў пераканаўча. А што рабіць тым, хто не ведаў гэтага закона і пакуль не ўступіў у перадвыбарную барацьбу? Ім ужо няма сэнсу пачынаць!

Падгол: Есць. Многіх распрацаваны і апрабаваны інтэнсіўныя шокавыя тэхналогіі перамогі. Да іх мы вернемся ніжэй, там дзе будзем разглядаць мадэль «Тэрмінатар» і сістэму шокавых уздзеянняў на свядомасць. А зараз працягнем разглядаць асноўныя законы перадвыбарнай барацьбы.

Другі закон перамогі: калі хочаш, каб цябе выбралі дэпутатам, стань ім.

А. Букачоў: Што гэта азначае?

Падгол: Кандыдат, кім бы ён ні быў, дзе б ні працаваў, павінен так змяніць свае якасці характару, сваю жыццядзейнасць, каб стаць неабходным, патрэбным шмат якім людзям. Па сутнасці, чалавек павінен пачаць жыць у яшчэ адным сацыяльным вымярэнні, яшчэ адным жыццём—для іншых людзей. Такім чынам, калі звычайны чалавек у сваім жыцці мае працу, сям'ю, адпачынак, то КАНДЫДАТ павінен настолькі спрэсваць, сціснуць свой час, пазбавіць сябе звычайных жыццёвых радасцяў, каб за гэты ж тэрмін жыць з двойной інтэнсіўнасцю.

А. Букачоў: Вы лічыце, гэта магчыма?

Падгол: Не толькі магчыма, але і неабходна. Менавіта так жывуць мае падпечныя—дзiesiąткі кандыдатаў. Але гэта вельмі цяжка, і ў фізічным, і ў маральным плане. Існуюць дзве галоўныя праблемы, дзве галоўныя цяжкасці для выканання другога закона перамогі. Першая. Усе мы па сваёй прыродзе перш наперш павінны клапаціцца пра сябе, інакш бы проста не выжылі. У кожнага з нас шмат бытовых, сямейных праблем. І калі пры гэтым некалькі год займаешся праблемамі іншых людзей, робіш мэтай свайго жыцця інтарэсы іншых людзей, іх праблемы, то ў нейкі момант уласная прырода і сям'я ўтвараюць гримучую сумесь, якая аднойчы зрывае кандыдата з арбіты. Адны пасля гэтага знаходзяць сілы вярнуцца ў барацьбу, іншыя выбываюць назаўжды.

Другая істотная перашкода для выканання гэтага закона перамогі—няўпэўненасць, непрадказальнасць вынікаў выбараў. Мы прывыклі жыць у стабільным грамадстве, дзе ўсё было праграмавана і спланавана. Выбары ж—гэта рызыка, небяспека і ніякіх гарантый. Уяўленне аб жыцці заплаваным ва ўсіх яго момантах—ёсць правая «саўковага» камуністычнага менталітэту.

А. Букачоў: Гэта тое, што камуністычная ідэалогія называла «ўпэўненасцю ў заўтрашнім дні»?

Падгол:... Інаварылася гэтым як сваім дзіцэннем—закоўвала тое, што «ўпэўненасць» дарма, і папярэжвае, за імітацыю дэбілізму. Нават за самавынішчэнне, як падчас Чарнобыля.

Дык вось, змагацца з «саўковым» камунізмам азначае перш за ўсё не змаганне з партнаменклатурай, а змаганне з уласным камуністычным менталітэтам. А ён ёсць у кожнага з нас.

А. Букачоў: І ў самага цвердалюбага камуніста, і ў самага дэмакратычнага дэмакрата?

Падгол: Так. Сродкам змагання з гэтым «саўковым» камунізмам у самім сабе і так сама сродкам выканання другога закона перамогі з'яўляецца такі від дзейнасці, які ў ПБНІ. Да выбараў трэба адносіцца, як да гульні—лёгка, радасна, як гуляюць дзеці.

Характэрная асаблівасць гульні як віда чалавечай дзейнасці—з'арыентаванасць не на канчатковы вынік, а на сам працэс. Асалоду трэба атрымліваць ад працэса палітычнай барацьбы, ад таго змагання, якое ты вядзеш за вырашэнне праблем людзей. Гульня гэтага своеасаблівая і небяспечная для кандыдата, але тады і да свайго жыцця трэба адносіцца, як да гульні. Размова ўжо ідзе пра выпрацоўку асобага тыпу характару.

А. Букачоў: Патлумачце, калі ласка, што азначае выраз «стаць неабходным, патрэбным шмат якім людзям»?

Падгол: Існуючая ўладная сістэма скіравана на задавальненне патрэб невялікага кола кіруючай наменклатуры, на падтрыманне гаспадарчай сістэмы на мяжы краху і на пракручванне простых людзей у бюракратычным коле. У выніку такога «пракручвання» сотні віцэблян адштурхнуты ад кабінетаў Савета, выканкама, пракуратуры адпільскамі. Вось такім пакрыўджаным афіцыйнай уладай людзям і патрэбна дапамога, каб пераадолець бюракратычныя бар'еры дзеля выканання іх законных просьбаў. Ды і проста дзеля выканання ўладамі законаў. КАНДЫДАТЫ і павінны ўзяць на сябе гэтую плыню пакрыўджаных. Дабіцца справядлівасці. А гэта, як ведаеце, і цяжка, і патрабуе шмат часу.

А. Букачоў: Дык вось чаму патрэбна шмат часу для перадвыбарнай барацьбы?

Падгол: Менавіта для гэтага. Такім чынам, вы бачыце, што ПЕРШЫ ЗАКОН ПЕРАМОГІ (атрымаць перамогу зможа той, хто выйграе барацьбу яшчэ да яе афіцыйнага пачатку) цесна звязаны з ДРУГІМ ЗАКОНАМ ПЕРАМОГІ. Менавіта для таго, каб выканаць шматлікія просьбы жыхароў і стаць ім патрэбным—для гэтага і неабходна шмат часу.

А. Букачоў: Пасля таго, як будучы надрукаваны гэтыя радкі, правячая наменклатура кінецца выконваць усе просьбы выбаршчыкаў і такім чынам КАНДЫДАТЫ будучы пазбавяцца магчымасці выкарыстоўваць Вашу тэхналогію. Не будзе сродкаў для выканання другога закона перамогі.

Падгол: І цудоўна. Галоўнае, каб людзям было лепей. Я ведаю ў горадзе сем'і, якія паміраюць з-за жудасных умоў, а ў выканкаме над імі здзекуюцца. Але ж думаю, што нашы цяперашнія ўлады не кінуцца служыць людзям. Уласцівасць сённяшняй наменклатуры—нахапаць як мага болей. Яна не спадзяецца, што ўтрымаецца ва ўладзе і імкнецца забяспечыць сябе сёння на будучае.

А. Букачоў: Якім жа чынам скіраваць на сябе патак абяздоленых?

Падгол: На сацыяльных палігонах, дзе працую, створаны спецыяльныя грамадскія камісіі, якія правялі татальнае абследаванне жыхароў, выявілі пакрыўджаных, дапамагі ім, апісалі ўсё гэта праз прэсу, праз яе ж звярнуліся зноў да жыхароў з прапановай дапамогі... Дарэчы, пры клубе «За дэмакратычныя выбары» таксама ўзнікла падобная камісія. Першыя вынікі яе працы ўраджаюць.

А. Букачоў: Хто першы дзейнічаў па другому закону перамогі?

Падгол: Упершыню свядома дзейнічаў па мадэлі «Дэпутат», у аснове якой ляжыць другі закон перамогі, сакратар абкама камуністычнай партыі Іосіф Адамавіч Навумчык.

А. Букачоў: Як узнікла гэтая ідэя?

Падгол: Ідэя гэтага закона узнікла ў мяне пад час перадвыбарнай кампаніі Слямянева. Тады ўсіх віцэблян хвалявала: ці зможам мы перашкоду падрыхтоўцы будаўніцтва АЭС каля Мяжы? Грыгор'еў тады пры кожным выпадку запэўніваў усіх, што распрацоўкі не маюць дачынення да АЭС, сцвярджала-

ся нават, што для Мяжы шукаюць дыяменты. І вось мне перадалі ясныя здымкі тэхнікі, што працавала ў Мяжы, копіі банкаўскіх дакументаў. Дамовіўся наконт прамога эфіру на тэлебачанні. Слямянеў вагаецца: па тых часах неверагодныя дакументы. І ён рашыўся. Здымкі на ўвесь экран ды каментаваў да іх Слямянеў—фізіка выбухам прагучала ў кожнай кватэры. Пасля гэтага ў горадзе рэзка змяніліся людзі. Яны рашуча сталі патрабаваць спыніць атамную экспансію. Сяргей Навумчык, які распачынаў «будзіць» віцэблян, і Слямянеў—абодва сталі неабходнымі нам. На іх рашучыя дзеянні спадзяваліся віцэбляне.

А. Букачоў: Што Вас залучыла з камуністычным сакратаром?

Падгол: І вось падчас барацьбы ў абласным Савет узніклі цікавыя абставіны. Абкамаўская партнаменклатура кінулася выбірацца ў вёску без альтэрнатывы. У Саковіча, праўда, вясковая альтэрнатыва была. І толькі адзін Іосіф Адамавіч Навумчык вылучыўся ў Віцебск дзе яшчэ з некалькімі сапернікамі. У гэты момант сярод клану партнаменклатуры ішла вайна. Выбіраюць цябе—застаешся ў руля кампартыі, не выбіраюць—у прафсаюзы. Тады група Грыгор'ева вырашыла Навумчыка з'есці. Так ён апынуўся кандыдатам супраць вядомага артыста, кіраўніка арганізацыі інвалідаў і дырэктара тэхнікума ў цэнтры Віцебска, старой яго частцы, дзе ў дамах усё праржавела і развальвалася.

На КЛУБЕ тады было прынята рашэнне вылучыць Грыгор'ева ў Віцебск і прапанаваць яму адмовіцца ад сельскай акругі. Рабочыя «Эвістара» вылучылі яго, але Грыгор'еў адмовіўся ад пралетарыята—зразумейце, што да чаго.

Вось у гэты момант Навумчык і папрасіў

кансультацыю. У той час нехта з падначаленных Навумчыка, прадчуваючы адстрэл шэфа дэмакратамі, распаўсюдзіў брудную ўлетку па паштовых скрынях выбарчай акругі. Тым самым умовы для майго эксперымента склаліся вельмі добрыя. Тыздзень спатрэбіўся мне, каб распрацаваць праграму перадвыбарнай барацьбы, у аснове якой ляжаў другі закон перамогі і некалькі шокавых метад. Умовы паставіў такія: ці выконваеце ўсё ад а да я, ці ніякага супрацоўніцтва. Навумчык пагадзіўся, але лёс працягваў выпрабаванне камуніста. Навумчык апынуўся ў бальніцы—перасталі дзейнічаць ногі. Умовы для другога закона перамогі склаліся унікальнымі.

Кожны дзень пасля працэдур Навумчык ішоў па кватарах выбаршчыкаў. Праз моцны боль. Трымаючыся за сцены, дрэвы, хістаючыся, ён крочыў і крочыў па кватэрах выбаршчыкаў. І ні слова пра выбары! Толькі пытанні: «Якія праблемы? Чым можна дапамагчы?» Ён тады абыходзіў кожную кватэру і ўжо пасля першага абходу паставіў сябе ў ролю прапраба рамонтнікаў, брыгадзіра сантэхнікаў. Яго «товарищи по партии» тэлефоннымі званкамі падкідвалі ў свае сельскія акругі дэфіцыты—нашталт белвестаўскага абутку ці гарэлкі. Ён жа займаўся унітазамі трубаў, батарэямі, інвальідамі і студэнтамі. У перамозе я быў упэўнены за тыздзень да выбараў. Не паверыце, але калі на тэарэтычных занятках з КАНДЫДАТАМІ я чытаю лекцыю аб другім законе перамогі, то перадвыбарная барацьба Навумчыка прыводзіцца мною як класічны прыклад. Калі ж пераходзім да практычнай дзейнасці і нехта з кандыдатаў не паспявае выканаць заданне, спасылаючыся ці на хваробу, ці на каханне, то яго збіраюць жартуючы: «Бяры прыклад з камуністычнага сакратара!»

Асэнсаванне другога закона перамогі прыводзіць да крамольнай, з пункту гледжання «крайніх» высновы: выбаршчыку ў большасці ўсёроўна дэмакрат ты ці партакрат. Галоўнае, што яшчэ да выбараў ты ў іх ужо дэпутат!

Як парадасальна жыццё! Не правядзі я тады эксперымента з камуністычным сакратаром, не было б сфармулявана другога закона перамогі. Не змаглі б сёння мае «тэрмінатары» дапамагчы дзiesiąткам людзей перасяліцца з прагніўшых баракаў у добраўпарадкаваныя кватэры, вярнуць людзям маёмасць на мільярд рублёў.

Навумчык падчас той перадвыбарнай барацьбы змог пераадолець у сабе не проста боль, ён пераадолеў у сабе «САУКОВЫ» КАМУНІЗМ, з якім зараз працягваюць жыць «товарищи коммунисты». Так, калі сёння гарвыканкам распрадае нашу маёмасць, камуністы маўчаць, як рыбы...

А. Букачоў: Такім чынам, «працуючы» на падставе двух законаў перамогі можна атрымаць мандат?

Падгол: Не толькі.

Дзейнасць КАНДЫДАТАУ на сацыяльных палігонах па тэхналогіі перадвыбарнай барацьбы, якая абпіраецца на першы і другі законы перамогі, паказала, што калі пры гэтым КАНДЫДАТЫ «працуюць» па групавой мадэлі «ТЭРМІНАТАР», то: 1—праз 1,5 года ўзнікаюць структуры паралельнай улады; 2—у свядомасці грамадзян дыскрэдытуецца Савецкая ўлада; 3—ствараецца магчымасць у любую гадзіну «х» праз дэмакратычныя выбары перадаць уладу народу. Пры гэтым уладныя функцыі будучы выконваць структуры паралельнай улады.

Мараль: САПРАУДНЫМ ДЭМАКРАТАМ НЕМАГЧЫМА СЕННЯ СТАЦЬ, НЕ ВЫВУЧЫШЫ УСЕ ТОЕ, ШТО РАБІЛІ І ПІСАЛІ КАМУНІСТЫ.

Функцыямі другога закона перамогі з'яўляюцца: 1—стварэнне палітыка, які ўяўляе сабой сапраўднага дэпутата, вельмі неабходнага выбаршчыкам, які можа змагацца і перамагаць; 2—стварэнне паралельных структур улады; 3—дыскрэдытацыя існуючых улад.

(Працяг будзе).

ХАТЫ І КАТЭДЖЫ

Тое, што некаторыя ў наш час інтэнсіўна ўзводзяць для сябе і сваіх нашчадкаў раскошныя катэджы—з'ява не такая і страшная. Канешне, калі ўсё робіцца ў адпаведнасці з нормамі маралі і сацыяльнай справядлівасці, калі гаспадары гэтых растуць, як грыбы, палацаў не грэбуюць інтарэсамі людзей, якія жывуць побач. З суседзямі лепш жыць у дружбе. Але, напэўна, не ўсе новыя «гаспадары жыцця», для

якіх узводзяцца катэджы, гэта ўсвядомілі.

Тамара Якаўлеўна Краўчанка і яе муж—пенсіянеры. Жывуць на вуліцы 12-й Лучаской у Віцебску. Некалькі месяцаў назад побач з іх хатай (раён вуліцы Лучаскіх—прыватны сектар) пачалося ўзвядзенне чарговага катэджа. Яго гаспадыняй будзе дырэктар СП «Белвест» Людміла Кузняцова. У хуткім часе пасля пачатку будаўніцтва двор Краўчанкаў, іх падвал

пачало заліваць вадой. Тое ж здарылася ў іх суседзях Калесніках. Прычына аказалася проста: пры падрыхтоўцы фундаменту пад катэдж будаўнікі засыпалі нізінку, куды ўвесь час да гэтага праз трубы сцякала вада з двароў Краўчанкаў і іх суседзяў. Цяпер, як толькі адліга, на іх панадворках, у сутарэннях, пад падлогай у хатах разліваецца цэлае «мора». «А што будзе вясной?»—задавалі мне заканамернае пытанне пакрыўджаныя жыхары. Калі не будучы прыняты сваёчасовыя меры, то ўвесну ім будзе нялёгка. Добра разумеючы гэта, яны

час дарма не губляюць. Па іх словах, калі іхныя звароты да раённай, гарадской, абласной уладаў застаюцца безвыніковымі, то насельнікі 12-й Лучаской вымушаны будучы звярнуцца ў суд.

Дарэчы, зусім побач не так даўно ўзведзены катэдж Вячаслава Лапінскага, першага намесніка старшыні гарвыканкама. Чыноўнік, па словах пакрыўджаных жыхароў, ведае аб іх праблеме. Каб яе вырашыць, патрэбна толькі пракапаць канаву, зрабіць сцёк для вады.

Але пакуль што нічога не робіцца. Наадварот, у той дзень, калі я быў на месцы

падзей і размаўляў з некааторымі жыхарамі, будаўнічыя работы па ўзвядзенню катэджа для дырэктара «Белвеста» ішлі даволі шпаркімі тэмпамі. Магутныя «МАЗы» адзін за другім пад'язджалі і высыпалі пясок якраз туды, дзе калісьці быў сцёк для вады. Тут жа бульдозер раўняў пляцоўку. Побач выцягваў шыю пад'ёмны кран...

П. Кузняцова паведаміла нашаму карэспандэнту, што будаўніцтва катэджаў у раёне Лучосы ажыццяўляе (ці фінансуе?) фірма «Віцебскзнешбуд» і параіла звярнуцца да яе кіраўніка Саксонава.

А. БУКАЧОУ.

